

<b>PREGOVOR .....</b>	<b>31</b>
<b>1. RAZVOD BRAKA .....</b>	<b>33</b>
1.1. Razlozi za razvod braka .....	33
1.2. Trajna i ozbiljna poremećenost bračnih odnosa.....	34
1.3. Pitanje krivice za poremećaj bračnih odnosa.....	34
1.4. Prestanak bračne zajednice i izostanak volje jednog supružnika za nastavkom bračne zajednice .....	35
1.5. Okolnosti iz žalbe za razvod braka.....	36
1.6. Nepostojanje razloga za razvod braka.....	37
1.7. Duža razdvojenost bračnih partnera .....	38
1.8. Protivljenje jednog supružnika razvodu braka.....	38
1.9. Prestanak bračne zajednice .....	40
<b>2. PONIŠTENJE BRAKA.....</b>	<b>41</b>
2.1. Tazbinsko srodstvo kao bračna smetnja .....	41
2.2. Brak sklopljen za vrijeme trajanja ranijeg braka.....	42
2.3. Brak zaključen radi zajednice života.....	43
2.4. Namjera kod zaključenja braka.....	43
2.5. Zabluda u pogledu psihičkog stanja bračnog druga .....	45
2.6. Nesposobnost za rasuđivanje u trenutku zaključenja braka .....	46
2.7. Postojanje namjere za zaključenje braka .....	46
2.8. Namjera oba bračna druga .....	47
2.9. Nepostojanje namjere za zajednicom života bračnih drugova .....	48
2.10. Elementi zajednice života supružnika .....	49
2.11. Zaključenja braka u vrijeme trajanja postupka za oduzimanje poslovne sposobnosti.....	50
2.12. Pravo na podizanje tužbe za poništaj braka zbog nesposobnosti za rasuđivanje jednog bračnog druga .....	52
2.13. Dokazivanje činjenica za ništavost braka.....	53
2.14. Raspolaganje imovinom testamentom i davanje punomoći za razvod braka .....	56
2.15. Mogućnost utvrđivanja nepostojanja braka.....	57

---

**3. PRIZNANJE, UTVRĐIVANJE I OSPORAVANJE OČINSTVA..... 59**

3.1. Priznanje očinstva.....	59
3.1.1. Davanje netačne izjave o priznanju očinstva.....	59
3.1.2. Priznanje djeteta rođenog u vanbračnoj zajednici.....	60
3.1.3. Zabluda kod priznanja očinstva.....	61
3.2. Utvrđivanje očinstva.....	62
3.2.1. Utvrđivanje očinstva bez DNK analize.....	62
3.2.2. Odbijanje tuženog da se podvrgne vještačenju (I).....	63
3.2.3. Odbijanje tuženog da se podvrgne vještačenju (II).....	64
3.2.4. Odbijanje tuženog da se podvrgne vještačenju (III).....	66
3.2.5. Odbijanje tuženog da se podvrgne vještačenju (IV).....	67
3.2.6. Dovoljna vjerovatnoća za utvrđivanje očinstva.....	69
3.2.7. Razlozi koji ne mogu isključiti mogućnost očinstva.....	69
3.2.8. Troškovi utvrđivanja očinstva.....	71
3.3. Osporavanje očinstva.....	71
3.3.1. Osporavanje očinstva utvrđivanjem neistinitosti činjenice rođenja upisane u matičnu knjigu rođenih.....	71
3.3.2. Osporavanje bračnog očinstva od muškarca koji sebe smatra ocem djeteta.....	72
3.3.3. Tužba podnesena od strane majke za dijete.....	74
3.3.4. Osporavanje očinstva ostavioca.....	75
3.3.5. Nemogućnost osporavanja očinstva zbog proteka roka.....	76
3.3.6. Činjenice za osporavanje očinstva koje je priznato.....	79
3.3.7. Oborivost zakonske pretpostavke o očinstvu djeteta.....	81
3.3.8. Osporavanje očinstva kada je isto priznato kod matičara.....	82

**4. USVOJENJE..... 84**

4.1. Potpuno usvojenje djeteta starijeg od deset godina.....	84
4.2. Posljedice upisa usvojenja u maticu rođenih.....	85

**5. POVJERA DJETETA NA RODITELJSKO STARANJE..... 87**

5.1. Osnove za povjeru djeteta na roditeljsko staranje.....	87
5.1.1. Povjeravanje djece kod razvoda braka.....	87
5.1.2. Roditeljsko pravo i obuhvatnost pojma najboljeg interesa djeteta.....	88
5.1.3. Okolnosti za odluku suda s kojim će od roditelja dijete živjeti.....	91
5.1.4. Odvajanje maloljetne djece od roditelja.....	92
5.1.5. (Ne)ograničavanje roditeljskog prava drugog roditelja.....	93

5.1.6. Dužnost zajedničke brige roditelja o djeci.....	94
5.1.7. Briga roditelja o maloljetnoj djeci .....	95
5.1.8. Povjeravanje djece različitim roditeljima.....	96
5.1.9. Odluka suda o mjestu djetetovog prebivališta .....	98
5.1.10. Naređivanje predaje djeteta .....	98
5.1.11. Ograničenje djeteta na izbor obrazovanja i zanimanja .....	99
5.2. Okolnosti na strani djeteta .....	100
5.2.1. Iskazane emocije djeteta kod odlučivanja o samostalnom vršenju roditeljskog prava.....	100
5.2.2. Interesi djeteta.....	100
5.2.3. Prepoznavanje određenih potreba djeteta .....	101
5.2.4. Ocjena izdvajanja djece iz sredine u kojoj su živjela .....	105
5.3. Okolnosti na strani roditelja.....	106
5.3.1. Status majke kod povjere djeteta.....	106
5.3.2. Uticaj veze majke sa drugim muškarcem .....	107
5.3.3. Osuđivanost vanbračnog supruga majke djeteta .....	108
5.3.4. Stalno optuživanja oca od strane majke.....	109
5.3.5. Viši stepen obrazovanja i bolje materijalne prilike jednog roditelja.....	111
5.3.6. Kod roditelja postoje određene crte ličnosti tipa labilnog afekta i sklonosti loše kontrole impulsa.....	112
5.3.7. Postojanje ograničenja vezano za psihičko zdravlje roditelja .....	113
5.3.8. Sklonost roditelja ka nasilnom ponašanju prema djeci .....	115
5.3.9. Roditelj koji sprečava drugog roditelja da sa maloljetnim djetetom održava lične odnose .....	115
5.3.10. Narušen odnos sa djetetom (razdvajanje djece kod njihove povjere roditeljima).....	117
5.3.11. Uticaj stambenih uslova na povjeru djeteta .....	118
5.4. Učestvovanje djeteta u postupku.....	118
5.4.1. Obavješćavanje o vođenju postupka djeteta koje je sposobno shvatiti značaj i posljedice odluke o povjeravanju djeteta jednom od roditelja.....	118
5.4.2. Izražavanje mišljenja djeteta o svim pitanjima.....	120
5.4.3. Izjašnjenja djece koja su pod uticajem oca .....	125
5.4.4. Odlučivanje djeteta sa kojim će roditeljem živjeti .....	127
5.5. Izmjena odluke o povjeri djeteta .....	127
5.5.1. Zaključivanje novih brakova roditelja djeteta .....	127
5.5.2. Povratak majke u kuću u kojoj žive djeca s ocem .....	129
5.5.3. Zapošljavanje roditelja kojem dijete nije povjereno na roditeljsko staranje .....	130
5.5.4. Odlazak djeteta da živi s drugim roditeljem .....	132
5.5.5. Onemogućavanja susreta i druženja s drugim roditeljem .....	134

5.5.6. Odnos promijenjenih okolnosti i najboljeg interesa djeteta .....	135
5.5.7. Izmijenjenje prilike i pravilan psihofizički razvoj i vaspitanje djeteta ...	137
5.5.8. Udaja majke i rađanje djece.....	138
5.5.9. Faktor rizika i pojava teškoće u psiho-socijalnom ponašanju djeteta ...	140
5.5.10. Najbolji interes djeteta kod izmjene odluke o vršenju roditeljskog prava .....	141
5.5.11. Elementi za procjenu najboljeg interesa djeteta .....	143
5.5.12. Odnos najboljeg interesa djeteta i interesa roditelja kod odlučivanja o promjeni odluke o vršenju roditeljskog prava .....	144
5.5.13. Uticaj interesa djece na izmjenu odluke o čuvanju i vaspitavanju djece .....	145
5.5.14. Promjena odluke prema želji djeteta .....	147
5.5.15. Emocionalna vezanost djece .....	148
5.6. Status organa starateljstva.....	149
5.6.1. Pravno dejstvo nalaza i stručnog mišljenja organa starateljstva .....	149
5.6.2. Dužnost organa starateljstva da dostavi prijedlog o povjeri djeteta.....	150
5.6.3. Status prijedloga organa starateljstva (I).....	152
5.6.4. Status prijedloga organa starateljstva (II) .....	153

## **6. ODRŽAVANJA LIČNIH ODNOSA I NEPOSREDNIH KONTAKATA DJETETA SA DRUGIM RODITELJEM I SRODNICIMA .....154**

6.1. Uslovi za određivanje kontaktiranja.....	154
6.1.1. Ocjena materijalnih prilika i radne angažovanosti roditelja.....	154
6.1.2. Normalan kontakt između roditelja i djeteta .....	154
6.1.3. Pravilan emotivni razvoj djeteta .....	156
6.1.4. Ograničavanje održavanja ličnih odnosa djeteta sa roditeljem .....	157
6.1.5. Zabrana održavanja susreta maloljetne djece sa jednim od roditelja ...	158
6.1.6. Nepoznatno boravište roditelja .....	158
6.2. Način određivanja kontaktiranja .....	159
6.2.1. Nejasan način određivanja kontaktiranja .....	159
6.2.2. Kontaktiranje roditelja koji ne vrši roditeljsko pravo sa djetetom putem pisama.....	160
6.2.3. Održavanje ličnih odnosa pod nadzorom ili u prostorijama centra za socijalni rad .....	162
6.2.4. Mjesto viđanja djeteta.....	163
6.2.5. Telefonski kontakti roditelja i djeteta .....	164
6.2.6. Način odlaska i dolaska djeteta kod roditelja sa kojim ne živi.....	165
6.3. Vrijeme kontaktiranja.....	166
6.3.1. Određivanje kontaktiranja vikendom .....	166

6.3.2. Osiguranje potrebne emocionalne veze djeteta s oba roditelja .....	167
6.3.3. Kontaktiranje za vrijeme rođendana i praznika.....	168
6.4. Izmjena kontaktiranja .....	169
6.4.1. Sukob roditelja.....	169
6.4.2. Odlazak roditelja u inostranstvo.....	171
6.4.3. Važnost održavanja skladnih odnosa roditelja i djece.....	173
6.5. Uloga organa starateljstva .....	175
6.5.1. Pribavljanje nalaza i stručnog mišljenja organa starateljstva .....	175
6.5.2. Potreba izjašnjenja centra za socijalnu zaštitu o susretima i druženju maloljetnog djeteta .....	176
6.5.3. Status mišljenja centra za socijalni rad.....	177
6.5.4. Protivrječnost mišljenja organa starateljstva .....	178
6.6. Održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta sa srodnicima.....	179
6.6.1. Aktivna legitimacija za podnošenje prijedloga.....	179
6.6.2. Sukob prava o poštovanju privatnog života .....	180
<b>7. IZDRŽAVANJE DJECE .....</b>	<b>181</b>
7.1. Pravno relevantne činjenice za izdržavanje.....	181
7.1.1. Okolnosti od značaja za odluku suda o izdržavanju .....	181
7.1.2. Vrijeme utvrđivanja mogućnosti davaoca izdržavanja.....	182
7.1.3. Provjera pravilnosti odmjeravanja obaveze izdržavanja.....	183
7.1.4. Pravo na izdržavanja kada je dijete boravilo kod oba roditelja .....	184
7.1.5. Lična obaveza roditelja .....	184
7.1.6. Zakonom isključen prijeboj kod izdržavanja maloljetnog djeteta.....	185
7.1.7. Neisključivanje obaveze izdržavanja djeteta od strane roditelja .....	185
7.1.8. Prioritet izdržavanja u odnosu na plaćanje zakupnine i komunalija .....	186
7.1.9. Utvrđivanje postojanja nezaposlenosti.....	187
7.1.10. Nezaposlenost roditelja i obaveza plaćanja stanarine.....	188
7.1.11. Roditelj korisnik naknade za materijalno obezbjeđenje.....	189
7.1.12. Utvrđivanje obaveze izdržavanja kada je obveznik izdržavanja dužan izdržavati više maloljetne djece .....	190
7.1.13. Rođenje djeteta u toku trajanja postupka .....	191
7.1.14. Obavezivanje na plaćanje izdržavanja roditelja s kojim dijete živi.....	192
7.1.15. Doprinosi izdržavanja u naturalnim davanjima.....	193
7.1.16. Pravni status naturalnih davanja kod određivanja visine izdržavanja .....	195
7.1.17. Uticaj izdržavanja na standard roditelja .....	196
7.1.18. Osiguranje novca za davanje izdržavanja .....	197
7.1.19. Zastara prava na izdržavanje djeteta.....	198

---

7.1.20. Oslobađanje od obaveze izdržavanja maloljetnog djeteta .....	199
7.1.21. Ostvarivanje uskraćenog izdržavanja.....	200
7.1.22. Izdržavanje od strane maloljetnog roditelja .....	201
7.1.23. Aktivna legitimacija za podnošenje tužbe za izdržavanje djeteta.....	202
7.1.24. Trenutna nezaposlenost.....	203
7.1.25. Međusobni odnos izdržavanja djeteta i supružanskog izdržavanja .....	203
7.2. Visina izdržavanja .....	204
7.2.1. Okolnosti koje utiču na visinu doprinosa za izdržavanje .....	204
7.2.2. Uticaj neizvjesnih budućih okolnosti na visinu izdržavanja .....	205
7.2.3. Utvrđivanja mogućnosti lica koje je dužno da daje izdržavanje.....	206
7.2.4. Dužnost roditelja da stiče povećanu zaradu .....	207
7.2.5. Dosuđivanje minimalnog iznosa za izdržavanje.....	208
7.2.6. Pravo djeteta na odgovarajući životni standard po Konvenciji o pravima djeteta .....	209
7.2.7. Nivo životnog standarda djeteta (I).....	210
7.2.8. Nivo životnog standarda djeteta (II).....	212
7.2.9. Uticaj administrativne zabrane na visinu izdržavanja.....	213
7.2.10. Uticaj životnog osiguranja i potrošačkih kredita.....	214
7.2.11. Penzija davaoca izdržavanja opterećena kreditima .....	216
7.2.12. Potrebe i standard djeteta kod određivanja visine izdržavanja.....	216
7.2.13. Određivanje doprinosa izdržavanja u određenom novčanom iznosu .....	217
7.2.14. Prosječne potrebe djece.....	218
7.2.15. Uticaj obustave penzije na visinu doprinosa za izdržavanje maloljetnog djeteta .....	219
7.2.16. Iznos minimalnog novčanog iznosa za dijete koje živi u inostranstvu.....	220
7.2.17. Ušteđevina na štednom računu .....	221
7.2.18. Uticaj dječijeg doplatka na visinu izdržavanja .....	222
7.2.19. Uloga centra za socijalnu zaštitu kod odlučivanja o iznosu potrebnom za izdržavanje djeteta.....	222
7.2.20. Obavljanje dužnosti u pogledu staranja o djetetu .....	223
7.2.21. Imovinske prilike roditelja s kojim dijete živi .....	224
7.2.22. Doprinos roditelja u staranju o djetetu .....	225
7.2.23. Doprinos izdržavanju djeteta roditelja sa kojim dijete živi .....	225
7.2.24. Okolnosti na strani obveznika izdržavanja (I).....	225
7.2.25. Okolnosti na strani obveznika izdržavanja (II) .....	227
7.2.26. Okolnosti na strani roditelja s kojim dijete živi .....	228
7.2.27. Izdržavanje djeteta od nezaposlenog roditelja .....	228
7.2.28. Uticaj otplate kredita na visinu izdržavanja.....	229
7.2.29. Ograničenje iznosa za izdržavanje djeteta .....	230
7.2.30. Pravo djeteta na naknadu štete na ime manje isplaćenog doprinosa za izdržavanje .....	231

7.3. Izdržavanje punoljetnog djeteta .....	233
7.3.1. Tjelesni nedostaci djeteta i nepostojanje dovoljno sredstava za život.....	233
7.3.2. Izdržavanje djeteta koje boluje od dijabetesa .....	233
7.3.3. Obaveza izdržavanja djeteta s posebnim potrebama.....	234
7.3.4. Visina izdržavanja punoljetnog djeteta .....	235
7.3.5. Dužnost roditelja da izdržava punoljetno dijete na redovnom školovanju.....	236
7.4. Utvrđivanje postojanja redovnog školovanja djece .....	237
7.4.1. Redovno školovanje kao uslov za izdržavanje .....	237
7.4.2. Sintagma – „redovno školovanje“ .....	238
7.4.3. Redovno školovanje kao pretpostavka za izdržavanje punoljetnog djeteta .....	240
7.4.4. Promjena fakulteta.....	241
7.4.5. Nepostojanje kontinuiteta u školovanju .....	242
7.4.6. Promjena fakulteta i ponavljanje prve godine studija .....	242
7.4.7. Pohađanje srednje škole za odrasle.....	243
7.4.8. Neredovno i neuredno izvršavanje fakultetskih obveza.....	244
7.4.9. Prestanak obaveze izdržavanja djeteta danom završetka školovanja djeteta .....	246
7.4.10. Redovno školovanje .....	247
7.5. Promjena visine izdržavanja .....	247
7.5.1. Izdržavanje djeteta – smanjenje obaveze određene u minimalnom iznosu .....	247
7.5.2. Povećanje potreba djeteta zbog troškova studiranja .....	248
7.5.3. Ugrožavanje egzistencije djece zbog nove odluke.....	251
7.5.4. Prioritet izdržavanja djeteta u odnosu na druga lica .....	252
7.5.5. Povećanje plaće obveznika izdržavanja .....	253
7.5.6. Promjena okolnosti na strani davaoca izdržavanja .....	254
7.5.7. Povećanje plate roditelja kojem su djeca povjerena na brigu, čuvanje i vaspitanje.....	255
7.5.8. Uticaj povećanja izdržavanja na egzistenciju lica koje je dužno da daje izdržavanje .....	256
7.5.9. Uticaj pogoršanja materijalnog stanja roditelja na obavezu izdržavanja .....	257
7.5.10. Zapošljavanje roditelja koji je bio nezaposlen.....	258
7.5.11. Isplata otpremnine kao razloga za izmjenu odluke o izdržavanju .....	259
7.5.12. Izmjena okolnosti na strani oca i djeteta .....	260
7.5.13. Uzrast i povećane potrebe djeteta .....	262
7.5.14. Promjena okolnosti na strani oba roditelja .....	262
7.5.15. Rješavanje stambenog pitanja davaoca izdržavanja.....	264

7.5.16. Smanjenje izdržavanja zbog otplate kredita .....	265
7.5.17. Zasnivanje vanbračne zajednice obveznika izdržavanja .....	267
7.6. Vrijeme od kada se dosuđuje izdržavanje.....	268
7.6.1. Početak izdržavanja od podnošenja tužbe.....	268
7.6.2. Početak izdržavanja od dana predaje djeteta.....	269
7.6.3. Početak izdržavanja kod izmjene odluke o izdržavanju .....	269
7.6.4. Vrijeme početka izdržavanja i teret dokazivanja .....	271
7.6.5. Izdržavanje za vrijeme dok se dijete nalazilo kod obveznika izdržavanja .....	272
7.6.6. Dospjelost potraživanja po osnovu zakonskog izdržavanja.....	272
<b>8. IZDRŽAVANJE RODITELJA .....</b>	<b>274</b>
8.1. Pretpostavke za izdržavanje roditelja od strane punoljetnog djeteta .....	274
8.2. Supsidijarnost izdržavanja roditelja od strane djece (I) .....	275
8.3. Supsidijarnost izdržavanja roditelja od strane djece (II).....	275
<b>9. IZDRŽAVANJE SRODNIKA .....</b>	<b>278</b>
9.1. Utvrđivanje mogućnosti roditelja djeteta prije obavezivanja drugih srodnika na izdržavanje .....	278
9.2. Izdržavanje maloljetnog djeteta od djeda i bake .....	279
9.3. Obaveza djeda i bake da doprinose izdržavanju unuka .....	279
9.4. Ostvarivanje izdržavanja od bake i djeda kada nije utvrđena nemogućnost izdržavanja od roditelja .....	280
9.5. Djed i baka bez redovnih primanja i prihoda od imovine.....	281
9.6. Nesolidarnost obaveze izdržavanja unuka .....	282
<b>10. IZDRŽAVANJE BRAČNOG PARTNERA.....</b>	<b>284</b>
10.1. Pravno relevantne činjenice za izdržavanje .....	284
10.1.1. Pretpostavke za izdržavanje bračnog supružnika .....	284
10.1.2. Nedovoljnost sredstava za život i nesposobnost za rad .....	285
10.1.3. Dokazivanje imovinskih prilika na strani primaoca izdržavanja .....	286
10.1.4. Supsidijarnost izdržavanja bračnog partnera .....	287
10.1.5. Postojanje sredstava za egzistenciju .....	288
10.1.6. Stalnost izvora prihoda .....	288
10.1.7. Izdavanje u zakup nekretnine.....	289
10.1.8. Ostvarivanje sredstava iz zajedničke imovine.....	290



10.1.9. Dokazivanje nezaposlenosti prijavom na birou za zapošljavanje .....	291
10.1.10. Nemogućnost zapošljavanja .....	293
10.1.11. Uticaj formalnog postojanja braka na izdržavanje.....	294
10.1.12. Utvrđivanje nesposobnosti za rad supružnika .....	295
10.1.13. Invalidnost rada po profesionalnoj rehabilitaciji .....	296
10.1.14. Neispunjavanje kumulativnih uslova za izdržavanje .....	298
10.1.15. Samostalno izdržavanje bračnih partnera duži period (I) .....	298
10.1.16. Samostalno izdržavanje bračnih partnera duži period (II).....	300
10.1.17. Ugrožavanje egzistencije bračnog druga.....	300
10.1.18. Izdržavanje bračnog druga koji je zaposlen.....	301
10.1.19. Izdržavanje ako je brak trajao kraće vrijeme .....	302
10.1.20. Uticaj izdržavanja od strane djece .....	304
10.1.21. Izdržavanje bračnog supružnika koji je sposoban za rad .....	305
10.1.22. Uticaj bolesti djeteta na radni angažman majke .....	307
10.1.23. Izdržavanja od imovine bračnog partnera .....	309
10.1.24. Umanjenje izdržavanja zbog plaćanja režija u stanu .....	311
10.2. Očigledna nepravda za izdržavanje.....	311
10.2.1. Standard očigledne nepravde .....	311
10.2.2. Preljuba kao očita nepravda.....	312
10.2.3. Zajednica života sa drugim partnerom.....	313
10.2.4. Bračni drug bez opravdanog razloga napustio svog bračnog druga.....	314
10.2.5. Otuđenje (poklanjanje) imovine iz koje su se mogla ostvariti sredstva za izdržavanje .....	316
10.2.6. Očigledna nepravda zbog materijalnih mogućnosti supruga.....	318
10.3. Početak izdržavanja.....	319
10.3.1. Od kada teče pravo na izdržavanje bračnog druga .....	319
10.3.2. Rok za podnošenje zahtjeva za izdržavanje .....	320
10.3.3. Vrijeme postojanja pretpostavki za supružansko izdržavanje.....	321
10.3.4. Zahtijevanje izdržavanja nakon parnice za razvod braka .....	322
10.4. Prestanak izdržavanja supružnika.....	323
10.4.1. Prestanak izdržavanja bračnog druga zbog zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju .....	323
10.4.2. Obaveza supružanskog izdržavanja nakon zasnivanja nove bračne zajednice.....	325
10.4.3. Izmjena okolnosti na strani davaoca izdržavanja .....	325

**11. NADOKNADA TROŠKOVA ZBOG IZDRŽAVANJA  
DRUGE OSOBE (VERZIJSKI ZAHTEJEV).....327**

11.1. Aktivna legitimacija za verzijski zahtjev.....	327
--	-----

11.1.1. Pravo majke djeteta na nadoknadu troškova .....	327
11.1.2. Pravo djeteta na naknadu troškova izdržavanja .....	328
11.1.3. Aktivno legitimisana osoba za postavljanje verzijskog zahtjeva .....	329
11.1.4. Aktivna legitimacija-pravo pripada svakom licu .....	330
11.1.5. Postavljanje tužbenog zahtjeva za drugo lice .....	331
11.1.6. Pravo fizičke osobe za koju se utvrdi da nije biološki otac djeteta .....	332
11.1.7. Isplata razlike u plaćenom iznosu zakonske obaveze izdržavanja .....	333
11.1.8. Ovlaštenja države .....	335
11.1.9. Povrat troškova za izdržavanje nakon prestanka obaveze izdržavanja .....	336
11.2. Predmet verzijskog zahtjeva .....	336
11.2.1. Izdržavanje u obliku brige i odgoja djeteta kod verzijskog zahtjeva .....	336
11.2.2. Predmet dokazivanja kod verzijskog zahtjeva .....	337
11.2.3. Period za naknadu troškova roditelju koji je sam izdržavao zajedničku djecu .....	338
11.2.4. Iznosi izdržavanja dospjeli do dana podnošenja tužbe .....	339
11.2.5. Vremenska obuhvatnost verzijskog zahtjeva .....	340
11.2.6. Karakter troškova izdržavanja .....	341
11.3. Visina troškova .....	342
11.3.1. Objektivno opravdana naknada troškova .....	342
11.3.2. Uticaj zdravstvenih problema na obaveze iz verzijskog zahtjeva .....	343
<b>12. STARATELJSTVO .....</b>	<b>345</b>
12.1. Nadležnost organa starateljstva za vrijeme štíćenikova privremenog boravka van područja tog organa .....	345
12.2. Nadležnost za odlučivanje o novčanoj naknadi za obavljanje dužnosti staraoca .....	346
12.3. Provjeravanje ispunjenosti uslova za postavljanje staraoca za poseban slučaj .....	347
12.4. Postavljanje staraoca za poseban slučaj u postupku diobe imovine .....	348
<b>13. RASPOLAGANJE IMOVINOM DJETETA .....</b>	<b>350</b>
13.1. Raspolaganje s automobilom .....	350
13.2. Registracija vozila u vlasništvu maloljetnog djeteta .....	350
13.3. Saglasnost organa starateljstva .....	351
13.4. Samostalno odlučivanje o interesima djece od strane jednog roditelja ...	352
13.5. Zaključenje vansudske nagodbe o naknadi nematerijalne i materijalne štete .....	353

<b>14. IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH PARTNERA .....</b>	<b>354</b>
14.1. Bračna stečevina .....	354
14.1.1. Predmet bračne stečevine .....	354
14.1.1.1. Pravo korištenja stana.....	354
14.1.1.2. Pravo na otkup stana kao imovinsko pravo .....	355
14.1.1.3. Otpremnina kao bračna stečevina .....	356
14.1.1.4. Predmeti obrta .....	357
14.1.1.5. Stvari koje služe obavljanju zanimanja jednog bračnog druga.....	358
14.1.1.6. Ugovaranje statusa primanja iz radnog odnosa.....	359
14.1.1.7. Stanarsko pravo .....	360
14.1.1.8. Imovina stečena igrom na sreću .....	362
14.1.1.9. Nepokretnost kupljena od strane jednog bračnog druga .....	363
14.1.1.10. Zakupnina i premija od životnog osiguranja .....	364
14.1.1.11. Dodatna zarada.....	365
14.1.1.12. Ulaganja u imovinu trećeg lica .....	366
14.1.1.13. Stvari prodane nakon faktičkog prestanka bračne zajednice.....	367
14.1.1.14. Prenošnja trajnog prava korištenja u privatno vlasništvo.....	368
14.1.1.15. Intelektualno vlasništvo .....	369
14.1.2. Uslovi za sticanje bračne stečevine .....	370
14.1.2.1. Postojanje bračne zajednice i rad bračnih drugova.....	370
14.1.2.2. Pretpostavke za bračnu tekovinu (I).....	371
14.1.2.3. Pretpostavke za bračnu tekovinu (II) .....	372
14.1.2.4. Bitna obilježja bračne stečevine .....	373
14.1.2.5. Pojam bračne zajednice .....	375
14.1.2.6. Zajednica života kao uslov za sticanje zajedničke bračne imovine ....	377
14.1.2.7. Privremena odvojenost supružnika .....	378
14.1.2.8. Stan stečen u vrijeme faktičkog prestanka bračne zajednice.....	380
14.1.2.9. Neuvećanje imovine za vrijeme trajanja bračne zajednice .....	381
14.1.2.10. Pojam rada kod zajedničke imovine .....	381
14.1.2.11. Momenat sticanja bračne stečevine.....	382
14.1.2.12. Imovina stečena na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju (I) .....	384
14.1.2.13. Imovina stečena na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju (II).....	384
14.1.2.14. Imovina stečena na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju (III) .....	386
14.1.2.15. Kuća kupljena od sredstava dobivenih na ime naknade nematerijalne štete .....	386
14.1.2.16. Uticaj otplate zajma na zajedničku imovinu i raspolaganje istom.....	388

---

14.1.2.17. Dokazivanje postojanja novčanih sredstava .....	390
14.1.2.18. Primjena fikcije o upisu prava na nepokretnosti bračnog druga kao zajedničara .....	391
14.1.2.19. Relevantnost izvora sredstava upotrijebljenih za kupovinu stana.....	393
14.1.2.20. Prenos štetnih uloga.....	394
14.1.2.21. Mogućnost prigovara kompenzacije .....	394
14.1.2.22. Bračna stečevina i personalna subrogacija .....	395
14.1.3. Udjeli bračnih partnera .....	397
14.1.3.1. Dokazivanje visine udjela u sticanju bračne stečevine .....	397
14.1.3.2. Dokazivanje visine udjela u sticanju bračne stečevine – komparacija sa ranijim pravilima (FBiH) .....	397
14.1.3.3. Neoboriva pretpostavka o suvlasničkim udjelima .....	397
14.1.3.4. Bračna stečevina po ranijem i važećem Porodičnom zakonu (FBiH) ..	398
14.1.3.5. Zakonska pretpostavka kod udjela bračnih drugova .....	399
14.1.3.6. Zaštita stečenih prava .....	400
14.1.3.7. Utvrđivanje suvlasničkih udjela bračnih drugova na pokretnoj stvari.....	400
14.1.3.8. Priznanje većeg doprinosa u sticanju zajedničke bračne imovine ...	402
14.1.3.9. Vrijednost imovine kod utvrđivanja udjela u sticanju na zajedničkoj imovini.....	403
14.1.3.10. Doprinos u sticanju zajedničke imovine.....	405
14.1.3.11. Doprinos nezaposlenog bračnog druga u sticanju zajedničke imovine .....	406
14.1.3.12. Obavljanje poslova vezanih za izgradnju objekta .....	407
14.1.3.13. Zemljište kupljeno i izveden jedan dio radova prije zaključenja braka .....	408
14.1.4. Raspolaganje bračnom stečevinom.....	409
14.1.4.1. Jasno izražena saglasnost za raspolaganje.....	409
14.1.4.2. Utvrđivanje s kojim dijelom se ne može raspolagati .....	410
14.1.4.3. Savjesnost kupca kod raspolaganja sa dijelom bračnog partnera ...	411
14.1.4.4. Saglasnost za raspolaganje zajedničkom imovinom bračnih supružnika .....	413
14.1.4.5. Prećutna saglasnost za raspolaganje zajedničkom imovinom.....	414
14.1.4.6. Saznanje za ugovor o poklonu u ostavinskom postupku .....	414
14.1.4.7. Saglasnost za prodaju stana od strane bračnog druga.....	417
14.1.4.8. Nepostojanje saglasnosti zbog prijema rješenje o promjeni upisa nekretnina .....	418
14.1.4.9. Povjerenje u tačnost upisa u zemljišnoj knjizi.....	419
14.1.4.10. Usmena saglasnost supružnika za raspolaganje zajedničkom imovinom.....	420

14.1.4.11. Teret dokazivanja postojanja saglasnosti za raspolaganje bračnom imovinom od strane jednog bračnog druga .....	421
14.1.4.12. Dokazivanje nepostojanja saglasnosti za raspolaganje zajedničkom imovinom .....	422
14.1.4.13. Utvrđivanja bračnih odnosa između supružnika.....	425
14.1.4.14. Raspolaganje bračnom imovinom u uslovima stabilnih bračnih odnosa .....	426
14.1.4.15. Saglasnost za raspolaganje zajedničkom imovinom .....	427
14.1.4.16. Pravne posljedice raspolaganja bračnom stečevinom.....	428
14.1.4.17. Raspolaganje bračnom stečevinom bez pristanka drugog bračnog partnera .....	428
14.1.4.18. Zaštita hipotekarnog povjerioca kod raspolaganja zajedničkom imovinom.....	431
14.1.4.19. Saglasnost bračnog partnera za zasnivanje hipoteke .....	432
14.1.4.20. Ugovor o kreditu i zasnivanju hipoteke zaključen od jednog bračnog druga.....	434
14.1.4.21. Ništavost ugovora o poklonu zbog nepostojanja saglasnosti drugog bračnog druga za raspolaganje zajedničkom bračnom imovinom.....	435
14.1.4.22. Raspolaganje bračnom imovinom ugovorom o poklonu.....	437
14.1.4.23. Raspolaganje u korist srodnika .....	438
14.1.4.24. Dioba zajedničke imovine i raspolaganje svojim suvlasničkim dijelom .....	438
14.1.4.25. Sporazum o upravljanju i raspolaganju zajedničkom bračnom imovinom .....	439
14.1.4.26. Pravna valjanost ugovora o založnom pravu na nekretnini koja predstavlja bračnu stečevinu .....	440
14.1.4.27. Raspolaganje sa udjelom u privrednom društvu .....	441
14.1.4.28. Raspolaganje imovinom privrednog društva od strane bračnog druga koji je osnivač i vlasnik privrednog društva .....	443
14.1.5. Bračna stečevina na izgrađenim objektima.....	444
14.1.5.1. Predmet raspravljanja kada je na zemljištu izgrađen objekat .....	444
14.1.5.2. Bračna stečevina na objektu izgrađenom prije zasnivanja bračne zajednice.....	445
14.1.5.3. Objekat bračnih drugova izgrađen na zemljištu koja je posebna imovina .....	446
14.1.5.4. Objekat izgrađen na zemljištu koje predstavlja posebnu imovinu jednog supružnika.....	448
14.1.5.5. Zemljište kupljeno od posebne imovine jednog bračnog partnera .....	448
14.1.5.6. Nekretnine kupljene od posebne imovine jednog bračnog partnera .....	450

---

14.1.5.7. Sticanje prava vlasništva na imovini bračnog supružnika.....	450
14.1.5.8. Doprinos u sticanju zbog poklona od porodice.....	452
14.1.5.9. Zajednička imovina na zemljištu za redovnu upotrebu.....	453
14.1.5.10. Sticanje vlasništva ulaganjem u tuđu nekretninu.....	453
14.1.5.11. Pasivna legitimacija kada bračni partneri nisu upisani u evidencije nepokretnosti .....	454
14.1.5.12. Pasivna legitimacija kada bračni partneri nisu upisani u evidencije nepokretnosti-obuhvatnost lica tužbom .....	455
14.1.5.13. Izgradnja na zemljištu koje je posebna imovina jednog bračnog druga .....	456
14.1.5.14. Ulaganje posebne imovine jednog bračnog druga u izgradnju zajedničkog porodičnog objekta .....	457
14.1.5.15. Adaptacija stana .....	459
14.1.6. Bračna stečevina u vezi privrednog društva .....	460
14.1.6.1. Pravo vlasništva u privrednom društvu po osnovu sticanja u braku ..	460
14.1.6.2. Udjel u privrednom društvu stečen za vrijeme trajanja bračne zajednice.....	460
14.1.6.3. Poslovni udjeli u trgovačkom društvu.....	462
14.1.6.4. Sticanje vlasništva na udjelu u privrednom društvu po osnovu sticanja u braku.....	463
14.1.6.5. Osnivački udio kao bračna stečevina .....	464
14.1.6.6. Udio u privrednom društvu (d.o.o.) .....	465
14.1.6.7. Isplata dobiti privrednog društva .....	467
14.1.6.8. Pravo na isplatu novčane protuvrijednosti poslovnog udjela.....	467
14.1.7. Bračna stečevina u vezi stanarskog prava.....	468
14.1.7.1. Bračni partner sunosilac stanarskog prava .....	468
14.1.7.2. Saglasnost jednog od bračnih drugova da drugi bračni drug otkupi stan.....	471
14.1.7.3. Otkup stana uz saglasnost bračnog partnera .....	474
14.1.7.4. Doprinos u sticanju stana dodijeljenog nosiocu stanarskog prava .....	475
14.1.7.5. Uticaj članova domaćinstva da nosilac prava korištenja stana uđe u krug prioriternih lica za rješavanje stambenih potreba .....	476
14.1.7.6. Uticaj vremena otkupa stana na njegov status .....	477
14.1.7.7. Otkup stana na ime jednog bračnog partnera.....	478
14.1.7.8. Isplata otkupne cijene stana u vrijeme braka .....	479
14.1.7.9. Stan otkupljen nakon smrti jednog bračnog druga .....	480
14.1.7.10. Otkup stana nakon prestanka braka .....	481
14.1.7.11. Otkup stana nakon prestanka braka koji je dodijeljen jednom bračnom partneru .....	483
14.1.7.12. Stan otkupljen za vrijeme trajanja bračne zajednice .....	486

14.1.7.13. Isplata otkupne cijene stana .....	486
14.1.7.14. Davanje stana na korištenje .....	487
14.1.8. Ulaganja bračnih partnera .....	488
14.1.8.1. Ulaganje tužioca u povećanje imovine tuženog .....	488
14.1.8.2. Ulaganje tuženog u zajednički imovinu nakon razvoda braka .....	489
14.1.8.3. Ulaganja nakon prestanka bračne zajednice .....	490
14.1.8.4. Investiranje u adaptaciju i dogradnju na nekretnini trećih osoba ....	491
14.1.8.5. Naknada za izvršena ulaganja .....	493
14.1.8.6. Utvrđivanje vrijednosti ulaganja .....	494
14.1.8.7. Adaptacija sastavnih dijelova stana izvršena od strane jednog bračnog druga .....	495
14.1.8.8. Tužba zbog sticanja bez osnove .....	496
14.1.8.9. Zajedničko ulaganje bračnih drugova u sticanju imovine .....	497
14.1.8.10. Ulaganja prije i poslije braka .....	498
14.1.8.11. Ugovor bračnih drugova o zajedničkoj gradnji porodične zgrade ....	500
14.1.8.12. Uspostavljanje režima zajedničke imovine na posebnoj imovini .....	502
14.1.9. Pokloni bračnim partnerima .....	503
14.1.9.1. Zakonska pretpostavka da pokloni ulaze u bračnu stečevinu .....	503
14.1.9.2. Ugovor o poklonu učinjen jednom bračnom partneru .....	505
14.1.9.3. Poklon supružnicima u vidu omogućavanja gradnje .....	507
14.1.9.4. Poklon za izgradnju porodične kuće .....	509
14.1.9.5. Znanje poklonodavca o namjeni poklona .....	511
14.1.9.6. Namjera da poklon bude zajednička imovina .....	512
14.1.9.7. Poslovni prostor-poklon od roditelja .....	513
14.1.9.8. Zajedničko korištenje poklonjene nekretnine .....	514
14.1.9.9. Zajednički život bračnih partnera i poklonodavca .....	515
14.1.9.10. Teret dokazivanja da poklon ne čini bračnu stečevinu .....	516
14.1.10. Odgovornost bračnih partnera .....	518
14.1.10.1. Solidarna odgovornost bračnih drugova kada nije propisana zakonom .....	518
14.1.10.2. Odgovornost bračnih drugova za naknadu troškova održavanja sistema centralnog grijanja putem zajedničke kotlovnice .....	519
14.1.10.3. Odgovornost za dugove posebnom imovinom .....	520
14.1.10.4. Odgovornost za dug po osnovu zajma ostavioca .....	521
14.1.10.5. Odgovornost za neotplaćeni kredit .....	522
14.2. Posebna imovina .....	523
14.2.1. Okolnosti za sticanje posebne imovine .....	523
14.2.1.1. Razlikovanje posebne imovine od zajedničke imovine bračnih drugova .....	523
14.2.1.2. Prihod ostvaren radom jednog bračnog druga .....	524

---

14.2.1.3. Otpremnina vanbračnog druga .....	525
14.2.1.4. Imovina stečena nakon prestanka zajednice života .....	526
14.2.1.5. Uticaj stepena izgradnje objekta.....	527
14.2.1.6. Zamjena stana nakon smrti bračnog druga .....	528
14.2.1.7. Nadoknada dijela obaveze isplaćene iz posebne imovine .....	529
14.2.1.8. Povećanje posebne imovine u toku braka .....	530
14.2.1.9. Poslovni prostor stečen za vrijeme trajanja braka putem zamjene nekretnine.....	531
14.2.1.10. Sticanje posebne imovine za vrijeme trajanja bračne zajednice (I) .....	533
14.2.1.11. Sticanje posebne imovine za vrijeme trajanja bračne zajednice (II).....	534
14.2.1.12. Nadzor nad izvođenjem radova kao osnov za novčano potraživanje .....	535
14.2.2. Otkup stana.....	536
14.2.2.1. Stan otkupljen nakon smrti bivše supruge.....	536
14.2.2.2. Stan otkupljen na osnovu saglasnosti nosioca stanarskog prava.....	538
14.2.2.3. Pretpostavke za sticanje prava suvlasništva na stanu .....	539
14.2.2.4. Majka supružnika nosilac stanarskog prava.....	541
14.2.2.5. Stan stečen na osnovu povlastice hrvatskog ratnog vojnog invalida .....	542
14.2.3. Imovina stečena na osnovu poklona i nasljeđivanja.....	543
14.2.3.1. Oboriva pretpostavka za poklone trećih lica.....	543
14.2.3.2. Stan kupljen u toku braka od poklona.....	544
14.2.3.3. Imovina poklonjena od strane oca supružnika .....	545
14.2.3.4. Stambeni objekat koji je gradila tetka jednog bračnog druga.....	546
14.2.3.5. Zemljište ustupljeno od strane opštine na ime pomoći za gubitak imovine oca .....	548
14.2.3.6. Stan kupljen novčanim sredstvima koje je jedan bračni drug dobio na ime svog nasljednog dijela.....	549
14.2.3.7. Nekretnina kupljena od prodaje nekretnina roditelja.....	552
14.2.3.8. Poslovni objekat tužilac poklonio bračnom partneru .....	553
14.2.3.9. Stan kupljen iz sredstava ostvarenih prodajom naslijeđene imovine i sredstava kredita .....	554
14.2.4. Imovina stečena na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju.....	555
14.2.4.1. Ugovor zaključen od strane jednog bračnog druga .....	555
14.2.4.2. Učestvovanje u otplati nekretnine .....	556
14.2.4.3. Imovina stečena na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju ne predstavlja posebnu imovinu.....	557
14.2.5. Zajednička ulaganja.....	558



14.2.5.1. Ulaganje zajedničkih sredstava u posebnu imovinu jednog bračnog druga .....	558
14.2.5.2. Adaptacija izgrađenog stambenog objekta .....	560
14.2.5.3. Uvođenje centralnog grijanja u kuću drugog bračnog druga .....	563
14.2.6. Imovina stečena nasljeđivanjem .....	565
14.2.6.1. Imovina stečena nasljeđivanjem na osnovu zakona.....	565
14.2.6.2. Imovina stečena nasljeđivanjem na osnovu testamenta .....	566
14.3. Bračni ugovor .....	567
14.3.1. Forma bračnog ugovora .....	567
14.3.2. Punovažnost sporazuma o diobi imovine .....	567
14.3.3. Dužnosti sudije kod ovjere bračnog ugovora.....	569
14.3.4. Clausula intabulandi .....	569
14.3.5. Vrijeme proizvođenja pravnih učinaka.....	570
14.3.6. Dejstvo bračnog ugovora .....	571
14.3.7. Odricanje po osnovu sticanja u bračnoj-vanbračnoj zajednici.....	573
14.4. Imovinski odnosi u vezi ugovora o kreditu .....	575
14.4.1. Vozila kupljena kreditnim sredstvima .....	575
14.4.2. Status novca isplaćenog za kredit.....	575
14.4.3. Objekat izgrađen od kredita odobrenih od strane privrednog društva .....	576
14.4.4. Vrijeme dospijevanja isplaćenih rata kredita .....	577
14.4.5. Stan kupljen od kreditnih sredstava .....	578
14.4.6. Naknada za stanovanje u nekretnini koja čini bračnu stečevinu .....	579
14.4.7. Dug koji tereti bivše bračne drugove .....	579
14.4.8. Obligacionopravni zahtjev .....	580
14.4.9. Obaveze iz ugovora o kreditu.....	581
14.4.10. Nepostojanje većeg doprinosa u sticanju bračne imovine zbog otplaćivanje kredita nakon prestanka braka .....	582
14.4.11. Kredit utrošen za povećanje bračne stečevine .....	583
<b>15. IMOVINSKI ODNOSI VANBRAČNIH PARTNERA .....</b>	<b>584</b>
15.1. Vanbračna stečevina.....	584
15.1.1. Sticanje vanbračne stečevine.....	584
15.1.1.1. Uslovi za sticanje imovine u vanbračnoj zajednici .....	584
15.1.1.2. Pravno relevantne činjenice za utvrđivanje vanbračne zajedničke imovine .....	586
15.1.1.3. Rad kod sticanja vanbračne stečevine .....	587
15.1.1.4. Suvlasništvo na ranije izgrađenoj kući.....	587
15.1.1.5. Novac pozajmljen od sina jednog vanbračnog druga .....	588

15.1.1.6. Sticanje vlasništva osnovom građenja u vanbračnoj zajednici .....	589
15.1.1.7. Doprinos vanbračnih supružnika u sticanju zajedničke imovine.....	590
15.1.2. Postojanje vanbračne zajednice.....	592
15.1.2.1. Pretpostavke za postojanje vanbračne zajednice .....	592
15.1.2.2. Dokazivanje postojanja vanbračne zajednice .....	593
15.1.2.3. Uslovi za postojanje vanbračne zajednicom-karakter stabilne trajne veze.....	595
15.1.2.4. Trajnost životnog zajedništva .....	596
15.1.2.5. Prethodno pitanje utvrđivanje postojanja vanbračne zajednice .....	596
15.1.2.6. Prekidi vanbračne zajednice zbog radnih obaveza.....	598
15.1.2.7. Nepostojanje zajedničkog domaćinstva .....	599
15.1.2.8. Sticanje s osnova života stranaka u vanbračnoj zajednici .....	600
15.1.3. Raspolaganje vanbračnom stečevinom .....	601
15.1.3.1. Pravne posljedice sporazumne podjele zajedničke imovine.....	601
15.1.3.2. Vrsta saglasnosti za raspolaganje.....	602
15.1.3.3. Otudivanje pokretne stvari za vrijeme kada teče parnica .....	603
15.1.4. Vanbračna stečevina u vezi stanarskog prava .....	604
15.1.4.1. Otkup stana za vrijeme trajanja vanbračne zajednice.....	604
15.1.4.2. Stan otkupljen za vrijeme vanbračne zajednice - nije dodijeljen za oba vanbračna partnera .....	605
15.1.4.3. Otkup stana za koji je stečeno stanarsko pravo prije zasnivanja vanbračne zajednice.....	606
15.1.5. Pokloni u vezi vanbračne stečevine .....	608
15.1.5.1. Poklon u vrijeme trajanja vanbračne zajednice .....	608
15.1.5.2. Isplata vrijednosti darovane nekretnine.....	609
15.2. Posebna imovina vanbračnog partnera .....	610
15.2.1. Imovina koja je postojala u vrijeme zasnivanja vanbračne zajednice .....	610
15.2.2. Stan kupljen od posebne imovine vanbračnih supružnika .....	611
15.2.3. Ulaganje zajedničkih sredstava u posebnu imovinu jednog vanbračnog druga.....	612

## **16. STICANJE IMOVINE U TOKU TRAJANJA PORODIČNE ZAJEDNICE .....615**

16.1. Osnove kod sticanja imovine u porodičnoj zajednici .....	615
16.1.1. Nužni suparničari - lica koja su sticala u porodičnoj zajednici .....	615
16.1.2. Način rješavanja imovinskopravnih odnosa članova zajednice.....	615
16.1.3. Sticanje prava suvlasništva na otkupljenom stanu.....	616
16.1.4. Ugovor o razvrgnuću kućne zajednice.....	617
16.1.5. Obligacionopravni zahtjev za ulaganje u široj porodičnoj zajednici.....	619
16.2. Namjera za sticanje .....	620

16.2.1. Namjera da se imovina stiće za sve članove porodične zajednice .....	620
16.2.2. Načini sticanja imovine .....	622
16.2.3. Namjera o zajedničkoj gradnji i sudbina pomoćnog objekta .....	623
16.2.4. Namjera da stiće samo jedan član porodičnog domaćinstva .....	624
16.2.5. Uloženi rad članova porodičnog domaćinstva nije bio usmjeren na sticanje stvarnih prava .....	625
16.2.6. Sredstva člana zajedničkog domaćinstva za kupovinu nepokretnosti.....	626
16.2.7. Poslovni objekat izgrađen u toku trajanja porodične zajednice s namjerom da članovi porodične zajednice u istom obavljaju neku djelatnost.....	628
16.2.8. Načini sticanja imovine u porodičnoj zajednici .....	629
16.2.9. Odnos namjere članova porodične zajednice i izvršenog upisa .....	630
16.2.10. Veličina udjela kod zajedničkog sticanja u porodičnoj imovini.....	631
16.3. Ekonomska zajednica .....	632
16.3.1. Nužnost postojanja ekonomske zajednice .....	632
16.3.2. Učešće u sticanju imovine člana porodične zajednice .....	633
16.3.3. Život u istom domaćinstvu sa rođakom .....	635
16.4. Sticanja bračne stečevine u porodičnoj zajednici.....	636
16.4.1. Mogućnost sticanja bračne stečevine u porodičnoj zajednici .....	636
16.4.2. Utvrđivanje udjela bračnih drugova u porodičnoj zajednici .....	637
16.4.3. Sticanje vlasništva bračnih drugova u porodičnoj zajednici .....	639
16.4.4. Odvojenost imovine bračnih drugova .....	641
16.4.5. Zajednička imovina vanbračnih drugova .....	643

## **17. PORODIČNI ODNOSI U SLUČAJEVIMA**

### **SA ELEMENTOM INOSTRANOSTI.....645**

17.1. Nadležnost.....	645
17.1.1. Nadležnost suda u bračnom sporu.....	645
17.1.2. Vođenje postupka za razvod braka u drugoj državi .....	647
17.1.3. Presuda donesena od mjesno nenadležnog suda.....	648
17.2. Mjerodavno pravo .....	648
17.2.1. Mjerodavno pravo za imovinske odnose lica koja žive u vanbračnoj zajednici .....	648
17.2.2. Ocjena punovažnosti bračnog ugovora .....	650
17.2.3. Povratak djece kada je prošlo više od jedne godine .....	651
17.2.4. Neudovoljavanje zahtjevu za vraćanje djece.....	653
17.2.5. Odvođenje ili zadržavanje maloljetnog djeteta.....	655
17.3. Strani državljani .....	658

17.3.1. Pitanje državljanstva i spor o pravu na nekretninama u Federaciji BiH .....	658
17.4. Priznanje strane sudske odluke.....	659
17.4.1. Priznanje očitstva kao strana sudska odluka.....	659
17.4.2. Priznanje odluke guvernera kantona o razvodu braka.....	661
17.4.3. Priznanje odluke (sudske nagodbe) stranog suda o bračnoj stečevini ...	661
17.5. Međunarodna otmica djece.....	662
17.5.1. Karakter postupka vraćanja djeteta .....	662
17.5.2. Dozvoljenost revizije protiv naloga za povratak djeteta .....	664

## **18. UTVRĐIVANJE POSTOJANJA BRAKA I VANBRAČNE ZAJEDNICE.....666**

18.1. Utvrđivanje postojanja braka .....	666
18.2. Utvrđivanje postojanja vanbračne zajednice u parničnom postupku.....	666
18.3. Uslovi za postojanje vanbračne zajednice.....	668
18.4. Utvrđivanje postojanja vanbračne zajednice .....	668
18.5. Pasivna legitimacija u postupku radi utvrđivanja postojanja vanbračne zajednice .....	669
18.6. Utvrđivanje datuma razvoda braka.....	670
18.7. Utvrđivanje vanbračne zajednice radi ostvarenja prava iz penzijskog osiguranja .....	671
18.8. Bračne smetnje kod vanbračne zajednice.....	672
18.9. Uspostavljanje zajednice života .....	673
18.10. Odsustvo zajednice života .....	674

## **19. POSTUPAK U PORODIČNIM PREDMETIMA.....676**

19.1. Parnični postupak.....	676
19.1.1. Bračni spor.....	676
19.1.1.1. Tužba i protivtužba za razvod braka.....	676
19.1.1.2. Neodlučivanje o protivtužbenom zahtjevu .....	676
19.1.1.3. Preinaka tužbe kod razvoda braka .....	677
19.1.1.4. Specijalna punomoć za razvod braka .....	678
19.1.1.5. Načelo kontradiktornosti u porodičnim sporovima .....	680
19.1.1.6. Nepristupanje predlagača na ročište po prijedlogu za sporazumni razvod braka.....	681
19.1.1.7. Prijedlog za sporazumni razvod braka i smrt bračnog druga .....	682
19.1.1.8. Tužba nasljednika umrlog bračnog druga radi poništenja braka.....	683
19.1.1.9. Preuzimanje postupka od strane nasljednika .....	684
19.1.1.10. Nastavak postupka radi utvrđivanja da je tužba za razvod braka bila osnovana .....	685

19.1.1.11. Nesaslušanje tuženog zbog nedolaska na glavnu raspravu.....	686
19.1.1.12. Onemogućavanje u raspravaljanju zbog nesaslušanja .....	687
19.1.1.13. Izreka presude kod razvoda braka .....	688
19.1.1.14. Predmet odlučivanja u bračnom sporu .....	689
19.1.1.15. Nadležnost za odlučivanje o promjeni prezimana bivšeg supružnika.....	689
19.1.1.16. Odluka suda po službenoj dužnosti o izdržavanje djece u bračnom sporu .....	690
19.1.1.17. Pravo na žalbu djeteta u bračnim sporovima .....	692
19.1.1.18. Revizija protiv pravosnažne presude o razvodu braka .....	693
19.1.1.19. Uticaj vanrednog pravnog lijeka na prestanak braka .....	693
19.1.2. Povjeravanje djece na roditeljsko staranje .....	694
19.1.2.1. Vežanost suda za zahtjeve stranaka .....	694
19.1.2.2. Odlučivanje o tužbenom i protivtužbenom zahtjevu o povjeri djeteta na roditeljsko staranje.....	695
19.1.2.3. Promjena mjesne nadležnosti zbog promjene prebivališta maloljetnog djeteta stranaka .....	696
19.1.2.4. Odlučivanje o mjeri osiguranja o tome s kojim će roditeljem maloljetno dijete živjeti .....	698
19.1.2.5. Postupanje suda nakon što stranka odustane od izvođenja dokaza ....	698
19.1.2.6. Vještačenje u sporovima o roditeljstvu .....	699
19.1.2.7. Uloga organa starateljstva u postupku.....	703
19.1.2.8. Usaglašavanje mišljenja centra za socijalni rad i sudskih vještaka.....	705
19.1.2.9. Obrazloženje kod odluke o roditeljskom staranju .....	706
19.1.2.10. Predmet odlučivanja kada sud utvrdi očinstvo .....	707
19.1.2.11. Regulacijska privremena mjera.....	708
19.1.2.12. Privremena mjera radi smještaja djeteta .....	710
19.1.2.13. Saglasnost zakonskog zastupnika maloljetnog djeteta za preseljenje djeteta u inostranstvo .....	711
19.1.3. Izdržavanje djeteta.....	712
19.1.3.1. Vežanost suda za tužbeni zahtjev kod visine izdržavanja.....	712
19.1.3.2. Sud nije vežan za tužbeni zahtjev kod visine izdržavanja .....	713
19.1.3.3. Sud nije vežan za tužbeni zahtjev kod visine izdržavanja i vremena od kada nastaje obaveza davanja izdržavanja.....	714
19.1.3.4. Odlučivanje po službenoj dužnosti o izdržavanju djece u postupku o čuvanju i vaspitanju djece .....	716
19.1.3.5. Određivanje izdržavanja djeteta za vrijeme trajanja porodičnog spora.....	717
19.1.3.6. Utvrđivanje činjenica .....	717
19.1.3.7. Utvrđivanje ukupnih mjesečnih potreba maloljetnog djeteta .....	719

19.1.3.8. Izreka presude kod kontaktiranja djece i roditelja.....	720
19.1.3.9. Tužba radi promjene odluke o izdržavanju .....	721
19.1.3.10. Ugovor o načinu izmirenja izdržavanja.....	722
19.1.4. Održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta sa drugim roditeljem i srođnicima.....	723
19.1.4.1. Nadležnost za odlučivanje o održavanju ličnih i neposrednih kontakata u toku postupka za razvod braka .....	723
19.1.4.2. Pretpostavke za donošenje odluke o susretima i druženjima maloljetnog djeteta s roditeljem .....	724
19.1.4.3. Vežanost suda tužbenim zahtjevom u vezi održavanje ličnih odnosa sa maloljetnim djetetom .....	726
19.1.4.4. Preciziranje tužbenog zahtjeva od strane tužene.....	727
19.1.4.5. Sadržaj odluke suda u pogledu održavanja međusobnih odnosa i kontakata roditelja sa maloljetnom djecom .....	728
19.1.4.6. Preciziranje vremena kontaktiranja oca sa maloljetnim djetetom .....	729
19.1.4.7. Neodređena odluka suda o susretima i druženju .....	730
19.1.4.8. Mogućnost neodređivanja tačnog načina kontaktiranja djeteta i roditelja.....	731
19.1.4.9. Elementi izreke presude.....	732
19.1.4.10. Privremena mjera kojom se mijenja meritorna odluka.....	733
19.1.4.11. Ograničenost broja privremenih mjera .....	734
19.1.4.12. Izvršivost privremene mjera kojom se uređuje održavanje ličnih odnosa roditelja i maloljetnog djeteta .....	735
19.1.4.13. Pravni standard „najbolji interes djeteta“ kod određivanja privremene mjere .....	736
19.1.4.14. Odlaganje uređivanja načina održavanja ličnih odnosa s maloljetnom djecom.....	737
19.1.5. Utvrđivanje i osporavanje oćinstva .....	738
19.1.5.1. Utvrđivanje oćinstva lica koje nije u životu .....	738
19.1.5.2. Odbacivanje tužbe u sporu radi utvrđivanja oćinstva .....	739
19.1.5.3. Tužba za utvrđivanje oćinstva nakon proteka zakonskog roka.....	740
19.1.5.4. Dokazivanje ćinjenica za osporavanje oćinstva na osnovu vještaćenja iz krivićnog predmeta.....	742
19.1.6. Supružansko izdržavanje.....	742
19.1.6.1. Predlaganje novih dokaza u žalbi.....	742
19.1.7. Braćna stećevina.....	744
19.1.7.1. Isticanje zahtjev za utvrđivanje braćne stećevine nakon provedenog ostavinskog postupka .....	744
19.1.7.2. Tužbeni zahtjev usmjeren na određene dijelove braćne imovine.....	744

19.1.7.3. Zahtjev za utvrđivanje udjela i isplatu novca .....	746
19.1.7.4. Obligacionopravni zahtjev kod bračne stečevine .....	746
19.1.7.5. Razlikovanje stvarnopravnog i obligacionopravnog zahtjeva.....	747
19.1.7.6. Nejasan tužbeni zahtjev kod zajedničke imovine .....	748
19.1.7.7. Tužbeni zahtjev za diobu nepokretnosti .....	749
19.1.7.8. Protivtužbeni zahtjev nije u vezi s bračnom stečevinom .....	750
19.1.7.9. Pristupanje novog tužioca.....	750
19.1.7.10. Tužba radi utvrđivanja bračne stečevine u odnosu na trgovačka društva.....	751
19.1.7.11. Tužbeni zahtjev kada je pokretna stvar upisana na svekrvu tužilje.....	752
19.1.7.12. Vrijeme utvrđivanja bračne stečevine .....	754
19.1.7.13. Pravni interes trećeg lica da zahtjeva utvrđivanje bračne stečevine.....	755
19.1.7.14. Određivanje diobe bračne stečevine .....	755
19.1.7.15. Mjera osiguranja kod bračne stečevine .....	756
19.1.8. Troškovi postupka .....	757
19.1.8.1. Pravno relevantne činjenice za odluku o troškovima postupka .....	757
19.1.8.2. Ovlaštenja suda kod odlučivanja o troškovima postupka.....	758
19.1.8.3. Djelimično podmirenje troškova postupka.....	760
19.1.8.4. Interes stranaka za razvod braka .....	760
19.1.8.5. Naknada troškova postupka u parnicama o izdržavanju djeteta.....	762
19.1.8.6. Troškovi kod održavanja neposrednih i ličnih kontakata sa zajedničkim maloljetnim djetetom (povod za vođenje postupka) .....	764
19.1.8.7. Troškovi kada je predmet parničnog postupka više tužbenih zahtjeva .....	765
19.1.8.8. Odluka o troškovima postupka u statusnim stvarima .....	766
19.1.8.9. Troškovi parničnog postupka kod izmjene presude.....	766
19.2. Izvršni postupak .....	768
19.2.1. Predaja djeteta .....	768
19.2.1.1. Pretpostavke za određivanje izvršenja radi predaje djeteta .....	768
19.2.1.2. Faze postupka izvršenja odluke o predaji i oduzimanju djeteta.....	768
19.2.1.3. Odgoda izvršenja radi predaje djeteta roditelju s kojim će dijete živjeti .....	770
19.2.1.4. Odgoda izvršenja zbog pokrenutog postupka izmjene odluke s kojim će roditeljem živjeti dijete .....	771
19.2.1.5. Nepoštivanje izvršne isprave o povjeri djece.....	772
19.2.1.6. Određivanje izvršenja oduzimanjem djeteta (novo sredstvo) umjesto već određenog izvršenja izricanjem novčanih kazni .....	773
19.2.2. Izdržavanje djece.....	774

19.2.2.1. Plaćanje iznosa izdržavanja na ruke tuženog.....	774
19.2.2.2. Administrativna zabrana kod izdržavanja maloljetne djece .....	775
19.2.2.3. Zahtjev ovlaštenika (maloljetnog djeteta) izdržavanja za provođenje izvršenja kada istu nije odredio sud po službenoj dužnosti .....	776
19.2.2.4. Izvršenje na bonusu kao dijelu zarade izvršnog dužnika .....	777
19.2.2.5. Određivanje izvršenja za nedospjele obroke izdržavanja (I) .....	779
19.2.2.6. Određivanje izvršenja za nedospjele obroke izdržavanja (II).....	780
19.2.2.7. Određivanje izvršenja za zakonske zatezne kamate kada nisu dosuđene u izvršnoj ispravi .....	781
19.2.2.8. Otvaranje bankovnog računa na ime maloljetnog djeteta.....	783
19.2.2.9. Dužnost zakazivanja ročišta .....	784
19.2.2.10. Naplata potraživanja koja nisu dospjela na naplatu .....	784
19.2.2.11. Osnovanost prigovora kod izdržavanja djeteta .....	785
19.2.3. Održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta sa drugim roditeljem i srodnicima.....	786
19.2.3.1. Ocjena okolnosti kod ostvarivanja susreta djeteta i roditelja .....	786
19.2.3.2. Određivanje izvršenja kada dijete odbija susret.....	788
19.2.3.3. Prijedlog za izvršenje bez navođenja adekvatnog sredstva izvršenja.....	789
19.2.3.4. Onemogućavanje održavanja ličnih kontakata s maloljetnim djetetom.....	790
19.2.3.5. Obustava postupka zbog odbijanja djeteta .....	791
19.2.3.6. Mogućnost kažnjavanja .....	794
19.2.3.7. Izricanje novčane kazne zbog nepostupanja po rješenju o izvršenju .....	795
19.2.3.8. Obrazloženje rješenja o novčanom kažnjavanju .....	798
19.2.4. Supružansko izdržavanje.....	799
19.2.4.1. Zastarjelost izvršenja dosuđenog izdržavanja .....	799
19.2.5. Bračna stečevina.....	801
19.2.5.1. Prestanak suvlasništva supružnika prodajom nekretnine u izvršnom postupku .....	801
19.2.5.2. Odlaganje izvršenja kod zajedničke imovine supružnika.....	802
19.2.5.3. Izvršenje na nekretnini u suvlasništvu bračnih drugova .....	803
19.2.5.4. Izvršenje na nekretnini kada je bračni partner dokazao svoj udio .....	804
19.3. Vanparnični postupak.....	805
19.3.1. Oduzimanje roditeljskog staranja.....	805
19.3.1.1. Stranke kod lišenja roditeljskog prava.....	805
19.3.1.2. Korištenje izvještaja centra za socijalni rad u postupku oko vršenja i oduzimanja roditeljskog prava.....	806
19.3.1.3. Neizvršenje obaveze izdržavanja .....	807



## PORODIČNO PRAVO U SUDSKOJ PRAKSI

19.3.1.4. Neviđanje i neizvršavanje obaveze izdržavanja.....	807
19.3.1.5. Osuđivanost roditelja na kaznu zatvora .....	809
19.3.1.6. Neodržavanje susreta, druženja i neplaćanje izdržavanja .....	810
19.3.1.7. Nekontaktiranje sa djetetom .....	813
19.3.1.8. Sprečavanje održavanja kontakta djeteta i roditelja sa kojim dijete ne živi .....	814
19.3.1.9. Poremećeni odnosi između bivših bračnih drugova .....	815
19.3.1.10. Oduzimanje prava roditeljima da žive sa djetetom – krajnja mjera u zaštiti dobrobiti djeteta .....	817
19.3.2. Ograničenje roditeljskog staranja .....	818
19.3.2.1. Zanimarivanje podizanja i vaspitanja djece.....	818
19.3.2.2. Zabranjivanje kontaktiranja djece sa majkom.....	821
19.3.2.3. Uticaj na obrazovanje i slobodu kretanja djeteta .....	822
19.3.3. Oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti .....	823
19.3.3.1. Postupak oduzimanja poslovne sposobnosti .....	823
19.3.3.2. Utvrđivanje stanje zdravlja protivpredlagača.....	826
19.3.3.3. Zdravstveno stanje lica za potpuno oduzimanje poslovne sposobnosti.....	827
19.3.3.4. Liječenje na psihijatriji zbog hronične duševne bolesti .....	827
19.3.3.5. Postojanje psihijatrijskog poremećaja – organskog psihosindroma.....	828
19.3.3.6. Žalbeni postupak kod vraćanja poslovne sposobnosti .....	829
19.3.4. Pojedini vanparnični postupci.....	830
19.3.4.1. Dozvola zaključenja braka osobi lišenoj poslovne sposobnosti .....	830
19.3.4.2. O pretpostavkama i donošenju odluke o sterilizaciji .....	831
19.3.4.3. Sastavljanje isprave kojom se potvrđuje zaključenje braka.....	833
19.3.4.4. Pravni interes za postupak proglašenja nestalog lica za umrlog.....	835
<b>20. VREMENSKO VAŽENJE PRAVA .....</b>	<b>836</b>
20.1. Rješavanje imovinskih sporova bračnih i vanbračnih partnera .....	836
20.2. Raspolaganje bračnom stečevinom .....	838
20.3. Raspolaganje bračnom stečevinom putem ugovora o poklonu.....	841
<b>21. PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE.....</b>	<b>843</b>
21.1. Potpuno usvojenje djeteta starijeg od 10 godina.....	843
21.2. Povjeravanje na roditeljsko staranje maloljetnog djeteta.....	848
21.3. Izmjena odluke o povjeravanju djeteta .....	852
21.4. Način određivanja visine izdržavanja .....	860

---

21.5. Zajednička imovina supružnika-nedokazivanje većeg udjela u sticanju.....	862
21.6. Raspolaganje s bračnom stečevinom .....	864
21.7. Poništenja ugovora o kupoprodaji privrednog udjela .....	868
21.8. Oduzimanje roditeljskog staranja majci .....	872
21.9. Vraćanje maloljetnog djeteta u stranu državu .....	876
21.10. Izdržavanje maloljetnog zajedničkog djeteta .....	882
21.11. Dokazivanje valjanosti braka sa ostaviocem .....	883
21.12. Utvrđivanje postojanja vanbračne zajednice .....	887
21.13. Dopuštenost izvršenja na zajedničkoj imovini supružnika .....	889
21.14. Stupanje u izvršni postupak u svojstvu umješaka .....	891
<b>22. PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA .....</b>	<b>895</b>

22.1. Poništenje braka zbog prethodnog postojanja tazbinskog srodstva .....	895
22.2. Utvrđivanje očinstva – izbjegavanje tuženog da se podvrgne DNA testovima.....	896
22.3. Lišenje prava na roditeljsku skrb i odobrenje posvojenja .....	902
22.4. Djelomično oduzimanje roditeljske skrbi i privremeno izdvajanje djece .....	904
22.5. Vjersko obrazovanje djece .....	905
22.6. Međunarodna otmica djeteta .....	907
22.7. Oduzimanje poslovne sposobnosti .....	910